STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista științifică a Universității de Stat din Moldova, 2025, nr. 5(185)

CZU: 37.013.43:398.3 **https://doi.org/10.59295/sum5(185)2025_18**

FORMAREA IDENTITĂȚII CULTURALE A ELEVILOR PRIN VALORIFICAREA TRADIȚIILOR ROMÂNEȘTI

Constantin ȘCHIOPU,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Aurelia FOLEA,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău

În articol este abordată problema formării la elevi a identității culturale prin valorificarea tradițiilor românești. Inițial este actualizat conceptul de tradiție prin analiza mai multor definiții ale acestuia, ce aparțin unor reputați cercetători: Eric Hobsbawm, Terence Ranger, Edward Shils, Clifford Geertz, Ion Ghinoiu, Mihai Pop, Adrian Fochi ș.a. Ulterior, se insistă asupra criteriilor de clasificare și a varietății tradițiilor românești. În contextul unei lumi/societăți globalizate, în care influențele culturale externe sunt tot mai puternice este esențial ca școlile să joace un rol activ în promovarea culturii naționale și locale. Valorificarea tradițiilor populare în școli reprezintă un demers esențial, contribuind la păstrarea și promovarea moștenirii culturale naționale. Autorii propun un șir de activități didactice și extrașcolare prin care se urmărește cunoașterea de către elevi a tradițiilor naționale, practicarea acestora în diverse situații de instruire.

Cuvinte-cheie*: identitate cculturală, tradiții, formare, elevi, profesor, activități didactice.*

FORMING STUDENTS' CULTURAL IDENTITY THROUGH VALORIZING ROMANIAN TRADITIONS

The article addresses the issue of shaping students' cultural identity by leveraging Romanian traditions. Initially, the concept of tradition is updated through an analysis of several definitions provided by renowned researchers: Eric Hobsbawm, Terence Ranger, Edward Shils, Clifford Geertz, Ion Ghinoiu, Mihai Pop, Adrian Fochi, etc. Subsequently, the emphasis is placed on the classification criteria and the diversity of Romanian traditions. In the context of a globalized world/society, where external cultural influences are increasingly strong, it is essential for schools to play an active role in promoting both national and local culture. Leveraging folk traditions in schools represents an essential endeavor, contributing to the preservation and promotion of the national cultural heritage. The authors propose a series of didactic and extracurricular activities aimed at familiarizing students with national traditions and practicing them in various educational settings.

Keywords: *cultural identity, traditions, formation, students, teacher, didactic activities.*

Introducere

S-ar părea că în epoca și în societatea modernă în care trăim, caracterizate printr-o dezvoltare rapidă a tehnologiilor digitale (internet, inteligență artificială, blockchain etc.), prin automatizarea și robotizarea industriei, serviciilor, prin accesibilitatea globală a informației datorită internetului și dispozitivelor mobile, prin globalizare și trecerea de la o economie industrială la una bazată pe inovație și informație, existența și valorificarea tradițiilor nu ar mai fi necesare, utile și importante. Cu toate acestea, omenirea, modificându-și modul de organizare a vieții, rămâne legată de tradițiile ancestrale, care, de fapt, sunt garantul perpetuării unor norme de comportament moștenite, indispensabile într-o perioadă de criză profundă, pe care o traversează civilizația în tentativa ei de a rezolva probleme ce țin de guvernanța globală, de ocrotirea mediului înconjurător sau de relațiile dintre oameni. Având un potențial enorm în ceea ce privește cristalizarea facultăților civice ale personalității, cultivarea calităților morale și umane ale acesteia, tradițiile, obiceiurile, credințele orientează experiența umană, asigură supraviețuirea și funcționalitatea colectivității, implicit, a individului. Din momentul nașterii, ca membru al familiei, copilul se află sub influența unor tradiții, obiceiuri, credințe, norme. Pe parcursul vieții, el începe să le asimileaze, să le evalueze, să le accepte ori să le

respingă, exprimându-şi astfel atitudinea faţă de ele. Înzestrat cu conştiinţă, omul dobândeşte, prin aceasta, capacitatea de „a fi în lume prin devenire întru fiinţă” [1]. Anume această esenţă a sa ca fiinţă - a fi în devenire, determină caracterul specific uman al educaţiei ca act, proces şi activitate ce se realizează prin valori şi pentru valori, într-un spaţiu educaţional (formal sau nonformal), având drept rezultat schimbarea fiinţei umane, în sensul că „omul devine (=educaţie) om (=finalitate) prin capacitatea sa congenitală de a formula noi si noi atitudini despre sine şi despre lumea din afara, totalitatea acestor atitudini reprezentând conştiinţa sa, considerată cea mai generală finalitate a educaţiei” [2, p. 15]. Cât priveşte conştiinţa identităţii, în general, şi a identităţii etnice, implicit, culturale, în particular, ea este strâns legată de conştiinţa valorilor imanente care şi definesc individul/grupul social, naţiunea. Privite din această perspectivă, tradiţiile populare, transmise din tată în fiu, din generaţie în generaţie, sunt o sursă inepuizabilă de formare la elevi a propriei identităţi şi nu în ultimul rând a celei culturale.

Definirea conceptului de tradiţie

Conceptul „tradiţie”, de origine latină (*traditio = transmit*), desemna iniţial acţiunea de a transmite, de a comunica. În *Dicţionaarul Explicativ al Limbii Române*, articolul lexicografic păstrează sensul originar al cuvântului în cauză, cel de „a transmite”: un „ansamblu de concepţii, de obiceiuri, de datini şi de credinţe care se statornicesc istoriceşte în cadrul unor grupuri sociale sau naţionale şi care se transmit (prin viu grai) din generaţie în generaţie, constituind pentru fiecare grup social trăsătura lui specifică; informaţie (reală sau legendară) privitoare la fapte ori evenimente din trecut, transmisă oral de-a lungul timpului” [3, p. 1101].

O definiţie a conceptului de tradiţie este oferită şi de Ioan Alexandru şi anume: „…un complex de valori, norme, practici şi credinţe ce se transmit de-a lungul timpului într-o comunitate, conferindu-i continuitate, identitate culturală şi un mod specific de raportare la lume [4, p. 21].

După cum lesne se poate de observat, autorul insistă asupra caracterului dinamic şi identitar al tradiţiei, subliniind rolul acesteia de liant între trecut, prezent şi viitor. O altă abordare a termenului de tradiţie o atestăm în lucrărle cercetătorului Valeriu Capcelea, care, iniţial, susţine că „tentativele savanţilor de a crea o teorie a tradiţiei nu s-au soldat cu apariţia unor curente speciale în investigarea lor, deşi au apărut o serie de monografii şi culegeri colective, care, în principiu, n-au rezolvat problemele vizate” [5, pp. 12-13], că există „o tentativă greşită de a substitui categoria „tradiţie” unor noţiuni care dispun de o anumită independenţă şi care soluţionează o serie de probleme, însă nu au nimic comun cu tradiţia: „inovaţie”, „continuitate”, „traducere”, „epigonism” etc.” [5, p. 13].

În continuare, autorul citat afirmă că „în încercarea de a defini conceptul de tradiţie, este necesar, mai întâi de toate, să înţelegem, pentru sine, care este raza de acţiune a acestor categorii şi zona de corelaţie a lor cu sfera ce aparţine tradiţiei în mod plenar, în calitatea sa de categorie independentă” [5, p. 13]. Considerând că abordărea pluralistă este eclectică, recunoscând prioritatea principiului structural-funcţional într-o analiză sistemică, V. Capcelea defineşte tradiţia ca „un sistem de idei, legi nescrise, norme de conduită, o totalitate de concepţii ce s-au cristalizat în mod istoric, ce se transmit din generaţie în generaţie, asigurând continuitatea şi identitatea culturală a unei comunităţi” [5, p. 15].

În încercarea de a defini conceptul de tradiţie, Constantin Eretescu insistă asupra rolului tradiţiei atât în conservarea patrimoniului cultural, cât şi în consolidarea unităţii sociale a comunităţii. În această ordine de idei, el susţine: „Tradiţia este suma valorilor spirituale şi materiale, a normelor şi obiceiurilor moştenite de la strămoşi, care contribuie la menţinerea coeziunii grupului şi la asigurarea continuităţii sale istorice” [6, p. 87].

Un alt etnolog, Ion Ghinoiu, îşi construieşte definiţia sa pe conceptele „continuitate culturală”, „funcţie socială”. Astfel, potrivit cercetătorului român, „tradiţiile populare reprezintă un ansamblu de norme, obiceiuri şi practici transmise pe cale orală sau prin imitaţie, care reflectă modul de viaţă, credinţele şi valorile unei comunităţi, păstrând legătura dintre generaţii şi întreţinând identitatea culturală a grupului” [7].

O serie de alţi cercetători-etnologi consideră tradiţiile drept „practici sociale care, deşi apar ca vechi şi ancorate în trecut, sunt adesea inventate sau reinterpretate pentru a răspunde nevoilor actuale ori utilizate pentru a întări identitatea naţională sau culturală” [8], „legătură viu perpetuată între trecut şi prezent, implicând transmiterea de valori, credinţe şi practici care sunt acceptate şi perpetuate de comunităţi [9], „seturi simbolice de comportamente şi norme transmise în comunităţi, care oferă sens vieţii şi răspunsuri la între-

bările fundamentale ale existenței" [10], „modele stabilite de acțiuni și credințe care sunt menținute de-a lungul timpului, dar care sunt supuse reinterpretării în contextul modernității reflexive" [11].

Din multitudinea de definiții ale tradiției, majoritatea având în comun mai multe aspecte, cel de „a transmite" fiind prioritar, reținem abordarea din perspectivă simbolică a lui Clifford Geertz, ce are la bază explorarea semnificației culturale pe care tradițiile o oferă societăților, precum și definiția lui Anthony Giddens, în care atestăm substituirea conceptului „tradiții" cu termenul „modele". Opinia lui Anthony Giddens este destul de provocatoare, amintindu-ne de teoria arhetipurilor lui Carl Gustav Jung (potrivit acestuia, arhetipurile nu sunt altceva decât niște modele universale de gândire, imagini și comportamente care formează structura fundamentală a inconștientului colectiv) [12], precum și de afimația lui M. Eliade că tradițiile sunt mai mult decât simple practici sau obiceiuri, că ele sunt moduri de actualizare a miturilor și arhetipurilor fondatoare. În lucrarea sa „Mitul eternei reîntoarceri", M. Eliade explică faptul că prin ritualuri și tradiții, oamenii retrăiesc un timp sacru, un timp originar al creației: „Prin tradiții și ritualuri, omul reface simbolic evenimentele primordiale, reîntorcându-se la un timp mitic, în care zeii sau eroii culturali au instituit ordinea lumii" [13, pp. 34].

Totodată, M. Eliade considera că tradițiile, în special cele cu caracter religios, sunt mijloace prin care oamenii reușesc să se reconecteze cu sacrul, că această reconectare este un mod de a păstra ordinea cosmică și de a conferi sens existenței. Sacrul, conform lui Eliade, este strâns legat de arhetipuri, care sunt tipare fundamentale ce structurează experiența umană. În lucrarea citată, M. Eliade concluzionează că multe tradiții populare sunt manifestări ale unor arhetipuri fundamentale. Ritualurile de Anul Nou, de exemplu, sunt văzute de M. Eliade, ca o recreare simbolică a lumii, similară cu actul cosmogonic inițial, iar eroul în mitologie și în tradițiile populare reprezintă arhetipul transformării și al luptei cu haosul.

Tradițiile: criterii de clasificare și varietăți

Foarte diverse ca formă, tematică, mod de manifestare, arie de reflectare (culturală, istorică, geografică etc.), tradițiile sunt legate de istoria și geografia colectivității, de viața ei social-culturală, de ciclurile naturale, de anotimpuri, de momentele semnificative din viața individului (nașterea, căsătoria, trecerea în neființă) etc. Pornind de la acest fapt, mai mulți etnologi români au propus o serie de clasificări ale tradițiilor. Astfel, etnologul Ion Ghinoiu a insistat asupra următoarelor criterii și tradiții asociate:

- după timp: a) obiceiuri calendaristice, legate de sărbătorile religioase și de calendarul popular (plugușorul, colinda, paparuda etc.); b) obiceiuri ciclice – repetate la anumite intervale, precum solstițiile, echinocțiile sau momentele de tranziție dintre anotimpuri;
- după spațiu: a) obiceiuri comunitare, practicate de întreaga comunitate într-un spațiu comun (hora satului, nunțile); b) obiceiuri familiale, desfășurate în cadrul restrâns al familiei (ritualurile legate de naștere, înmormântare);
- după actori: a) obiceiuri colective, în care participă un grup mare de oameni, cu roluri bine stabilite (ex. jocurile de călușari, alaiurile de nuntă; b) obiceiuri individuale, practicate de o persoană sau de un număr redus de participanți (jurămintele, rugăciunile individuale);
- după funcții: a) magică (tradițiile având scopul de a influența forțele naturii sau destinul, precum descântecele, paparuda ș.a.); b) socială, la care sunt rapotate tradițiile ce întăresc coeziunea grupului (claca, șezătorile); c) ritualică – tradițiile ce marchează momentele importante din viața omului (botezul, nunta); d) ludică – tradițiile care implică jocuri și distracție (mascaradele din timpul carnavalurilor);
- după ocazia desfășurării: a) obiceiuri de trecere, care marchează tranziții importante din viața omului (nașterea, căsătoria, moartea); b) obiceiuri sezoniere, asociate cu anotimpurile și activitățile agricole [7, 137].

Clasificarea lui Ion Ghinoiu oferă o perspectivă cuprinzătoare asupra diversității și funcționalității tradițiilor românești, punând accent pe legătura lor cu natura, viața socială și credințele comunității.

Referindu-se la tradițiile românești, la diversitatea, funcțiile și rolul acestora în viața indivizilor și a colectivității, M. Pop afirma că „în cultura noastră tradiţională, obiceiurile, în totalitatea lor, cele pe care folcloriştii le-au numit calendaristice sau de peste an, împreună cu cele pe care le-au numit ale vieţii de familie, formează un sistem de complexe interrelaţii, un sistem corelat cu viaţa omului, cu viaţa neamului ca celulă fundamentală a societăţii noastre tradiţionale, cu viaţa comunităţilor mai mici sau mai mari, locale

sau regionale/ Sistemul este corelat la normele care organizează această viaţă, la regulile de convieţuire socială, la regulile după care omul îşi organizează, prin muncă, raporturile lui cu natura” [14, p. 7-8]. În lucrarea citată, etnograful român prezintă o clasificare a obiceiurilor tradiționale românești din perspectivă calendaristică, numite și sezoniere și familială, legate de momente importante ale vieții (naștere, nuntă, moarte) [14, p. 42-178].

Din prima categorie fac parte tradițiile legate de cele patru anotimpuri, autorul insistând asupra semnificațiilor, scenariului, funcțiilor tuturor obiceiurilor românești, care se mai practică până în prezent, cum ar fi: colindatul jocurile mimice de Anul Nou (turca, bourița și cerbul, brezaia, apra, cămila, cerbuţul, malanca etc.), plugușorul, semănatul, viclemul, teatrul popular (Irozii, Jienii, Haiducii) și altele. Cât privește sărăbătorile de primăvară, M. Pop face referință la acelea care, potrivit afirmației sale, „marchează diferitele etape în desfășurarea vieții sătești și sunt legate de sărbătorile mai importante ale ciclului calendaristic de primăvară” [14, p. 99]: Lăsatul Secului, Vergelul, Strigarea peste sat, Sărbătoarea Junilor, Arminderi, Sâmbra oilor / Alesul, Călușul, Zânzienile sau Drăgaica. Dincolo de varietatea de obiciuri/ tradiții descrise de M. Pop, trebuie să remarcăm faptul că acelea de vară și de toamnă nu se regăsesc în studiul autorului. Totuși câteva dintre acestea (paprudele, caloianul, sărbătoarea terminării secerișului) sunt analizate de cercetător în contextul genericului „Obiceiuri legate de date fixe”.

Cea de-a doua categorie din clasificarea lui M. Pop vizează obiceiurile ce marchează momentele importante din viața omului. Aceste rituri și ceremonii de trecere, după opinia lui Arnold Van Gennep, „însoţesc orice schimbare de loc, de stare, de situație socială ori de vârstă. Ele comportă, în chip regulat, trei stadii: al despărţirii, al aşteptării şi al integrării în noul loc” [14, p. 143]. În funcție de aceste trei etapte existențiale, M. Pop împarte obiceiurile în trei grupe, legate de: naștere (ceremonialul popular al primei băi a nou-născutului, cumetria), căsătorie (trecerea la starea de flăcău de însurat sau de fată de măritat, logodna, chemarea la nuntă, împodobirea bradului, fedeleșul, bărbieritul mirelui, nunta propriu-zisă etc.), moarte (scăldatul și gătitul mortului, înmormântarea-nuntă, priveghiul, bocetul, pomenirea mortului etc.).

Un alt etnolog român, Adrian Fochi, în lucrarea sa „Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea: Răspunsuri la chestionarele lui Nicolae Densușianu”, a realizat o clasificare detaliată a tradițiilor populare românești, structurându-le în funcție de diverse criterii, precum: funcția socială și culturală, originea și vechimea, distribuția geografică. În funcție de aceste criterii, autorul grupează tradițiile și obiceiurile în:

1. Obiceiuri legate de ciclul vieții: a) *n*aștere („Scăldatul cu plante sfințite”, „Botezul”); b) *n*untă („Bradul de nuntă”, „Hora miresei”); c) *î*nmormântare („Bocetul”, „Pomenile pentru sufletul răposatului”);

2. Obiceiuri calendaristice: a) *de* Anul Nou („Plugușorul”, „Sorcova”); b) *de Paște* („Încondeierea ouălor”, „Mersul cu pasca”); c) *Practici agrare* („Sărbătoarea Sânzienelor” – culegerea florilor, împletirea coronițelor pentru a proteja culturile și a aduce belșug, „Călușul” – dans ritualic practicat pentru fertilitatea pământului și protecția comunității);

3. Originea și vechimea: a) *Datini precreștine* („Paparuda”, „Caloianul”); b) *Obiceiuri influențate de creștinism* („Colindele de Crăciun”, „Steaua”, „Drăgaica”);

4. Distribuția geografică: a) *Tradiții specifice anumitor regiuni* („Mocănașul din Transilvania”, „Ursul din Moldova”).

Valorificarea tradițiilor populare în context școlar

În contextul unei societăți globalizate, unde influențele culturale externe sunt tot mai puternice, este esențial ca școlile să joace un rol activ în promovarea culturii naționale și locale. Valorificarea tradițiilor populare în școli reprezintă un demers esențial, contribuind la păstrarea și promovarea moștenirii culturale naționale. Prin integrarea tradițiilor în activitățile educaționale, elevii pot dobândi cunoștințe despre istoria, obiceiurile și valorile comunității, dezvoltându-și astfel un simț profund de identitate și apartenență etnică și culturală. Introducerea tematicilor legate de tradițiile populare în programa școlară nu doar că le oferă elevilor ocazia de a descoperi și aprecia valorile autentice ale culturii lor, dar contribuie și la dezvoltarea gândirii lor critice, a creativității și a respectului pentru diversitate. Studierea în cadrul orelor de limba și literatura română a textelor folclorice (povești, basme, legende, doine, balade, colinde, urături etc.), care reflectă tradițiile românești, analiza la orele de istorie a contextului istoric în care s-au format și trans-

mis tradițiile, discuțiile la lecțiile de educație civică despre identitate, valori culturale și diversitatea tradițiilor naționale, interpretarea colindelor și a cântecelor populare, realizarea de desene inspirate din portul popular sau dn simbolurile tradiționale la lecțiile de educație muzicală și de artă plastică sunt nu numai modalități esențiale, valabile și viabile de păstrare a moștenirii culturali, ci și o investiție enormă în dezvoltarea personală și intelectuală a elevilor. În această ordine de idei, suntem de acord cu etnologul M. Pop care menționa: „Obiceiurile merită atenţia pe care le-o acordă omul contemporan. Pentru ca această atenţie să-şi capete însă sensul deplin, obiceiurile tradiţionale se cer cunoscute. Se cer cunoscute mai cu seamă atunci când, în formele manifestărilor folclorice contemporane organizate, încercăm să le valorificăm" [14, pp. 7-8].

Pentru realizarea acestui obiectiv primordial în formarea identității culturale a elevilor, considerăm necesar să se recurgă, în practica educațională, la diverse activități, desfăurare în cadrul lecțiilor și în afara lor, precum: a) utilizarea resurselor multimedia (vizionarea documentarelor despre tradiții, ascultarea cântecelor populare autentice), a platformelor educaționale (crearea unor prezentări digitale, a unor bloguri despre obiceiurile naționale, locale), realizarea unor proiecte interdisciplinare (crearea unor filme scurte, podcasturi despre sărbători și tradiții); b) organizarea și desfășurarea proiectelor educaționale și a parteneriatelor (colaborări cu meșteșugari și artiști populari, invitându-i în instituțiile de învățământ pentru discuții/ demonstrații practice), a proiectelor de documentare (realizarea de către elevi a interviurilor cu bunicii, localnicii pentru a afla despre obiceiurile tradiționale) și tematice (realizarea de expoziții, prezentări despre obiceiurile locale, dansuri tradiționale, muzica populară), încurajarea parteneriatelor cu muzeele și cu centrele culturale (organizarea de activități interactive pentru elevi); c) organizarea excursiilor tematice la muzee etnografice, case memoriale, festivaluri tradiționale; d) sărbătorirea tradițiilor în școală („Ziua iei", „Sărbătoarea colindelor", „Târgul de mărțișoare"); e) desfășurarea concursurilor (desene, eseuri, proiecte tematice despre obiceiurile românești).

Pentru ca elevii să înțeleagă și să aprecieze tradițiile românești, acestea trebuie integrate în educație prin metode interactive, experimentale și creative, fapt determinat de realitatea lor cotidiană. Înțeles ca „anticipare și pregătire în vederea depășirii dificultăților pe care le ridică viața" [apud: 15, p.73], jocul didactic „utilizat ca tehnică de lucru, poate deveni și factor de dezvoltare a capacităților creative ale elevilor, de potențare a calităților lor native" [15, p. 73]. Având în vedere potențialul formativ al jocului, considerăm că învățarea prin joc și teatru rămâne una dintre prerogativele formării identității culturale a elevilor. În acest sens, se impune desfășurarea unor activități în care ei descoperă și practică jocuri străvechi („Rațele și vânătorii", „De-a v-ați ascunselea", „Țurca", „Drichea"), practicarea teatrului folcloric (punerea în scenă a unor fragmente de obiceiuri tradiționale), a teatrului de umbre și păpuși (realizarea unor spectacole mici, bazate pe povești și legende populare), organizarea Zilei Satului Tradițional, în care elevii își asumă roluri specifice (morar, fierar, țesătoare etc.), crearea unui muzeu al tradițiior în școală (elevii, în calitate de ghizi, vor relata despre exponate), a unei hărți interactive cu obiceiurile și tradițiile sspecifice fiecărei regiuni a țării.

Concluzie

Integrarea și valorificarea tradițiilor populare în școală sunt vitale pentru păstrarea identității culturale și pentru dezvoltarea unei generații informate, critice și creative. Aceasta asigură nu doar continuitatea moștenirii culturale, ci și crearea unui mediu educațional diversificat și dinamic, capabil să răspundă provocărilor unei societăți în permanentă schimbare. Prin astfel de inițiative, școala devine un veritabil centru al tradițiilor, contribuind la formarea unor cetățeni responsabili și mândri de moștenirea lor culturală.

Bibliografie:

1. NOICA, C. *Sentimenti românesc al ființei. Humanitas*, 1997.
2. PÂSLARU, Vl. *Educație și identitate.* Chișinău: Știința, 2021.
3. *DEX*, ed a II-a. București: Univers enciclopedic, 1996.
4. ALEXANDRU, I. *Tradiție și actualitate în cultura populară.* București: Minerva, 1996.
5. CAPCELEA, V. *Esența și profilul tradiției în existența socială.* Ch.: Arc, 2011.

6. ERETESCU, C. *Povești, povestiri și tradiții populare românești*. București: Minerva, 1988.
7. HOBSBAWM, E., RANGER, T. *The Invention of Tradition.* Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
8. SHILS, E. *Tradition.* Chicago: University of Chicago Press.1981.
9. GEERTZ, Cl. *The Interpretation of Cultures.* New York: Basic Books, 1973.
10. GIDDENS, A. *Modernity and Self-Identity*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1991.
11. JUNG, C-G. *În lumea arhetipurilor*. București: Jurnalul literar, 1994.
12. ELIADE, M. *Mitul eternei reîntoarceri*. București: Univers enciclopedic, 1999.
13. GHINOIU, I. *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar.* București: Editura Fundației Culturle Române, 1997.
14. POP, M. *Obiceiuri tradiționale românești.*B: Univers, 1999.
15. ȘCHIOPU, C. *Metodica predării literaturii române*. Ch.: Comb. Poligr., 2009.

Date despre autori:
Constantin ȘCHIOPU, dr. hab., prof. univ., Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
ORCID: 0000-0002-0568-9615
E-mail: schiopu_constantin@yahoo.com

Aurelia FOLEA, drd., UPS „Ion Creangă”din Chișinău.
ORCID: 0009-0005-4376-7521
E-mail: aureliafolea@yahoo.com

Prezentat: 17.02.2025